סוכנות יקטעי עתונות
יחוב הרברט סמואל 4
ת ד 724 טלפון 234252
ירושלים

1 - אפר 1979

מעריב

תנית

פרטים נוספים על לוי אשכול בראשון לציון

שמעתי בטלויזיה בשיחה על ל. אשכול ז״ל: המספר מסר שאשכול ז״ל עבד בפ״ת. אני רוצה להוסיף: בשנת 1914 עם פרוץ מלחמת העולם, הגיעה משפחתי ארצה. עברנו לגור בראשון לציון, שכרנו דירה גדולה וכיון שהכסף הרוסי איבד את ערכו, החלטנו להשכיר חדר אחד. הופיע צעיר ושכר את החדר לקבוצת פועלים שעבדו על אדמת הקרן הקיימת שנקראה אז „קלנדיה״. שמו היה שקולניק. העבודה שם נפסקה והם עברו לראשון. הם היו 10 בחורים ובחורה בשם רבקה מרשק. הם עבדו בכרמי ופרדסי ראשון.

אשכול היה פועל טוב, נזדמן לי לעבוד אתו יחד. בשנת 1915 הלכנו לעבודה יחפים בכדי לשמור את הנעלים לערבים ושבתות. אשכול היה בין הבודדים שהתנדבו לגדוד העברי, כי אנשי הפועל הצעיר התנגדו להתנדבות זו.

ראשון לציון

ש. ק.

(השם והכתובת שמורים במערכת)

סוכנות לקטעי עתונות
רח׳ החבצלת 9, ירושלים
ת. ד. 724 טלפון 24553

פאלקסבלאט
(תל־אביב)

- אפר׳ 1979

216

יצחק קאַרן

די גרויסע רעוואָלוציע אין דער התישבות אין ישראל

(30 יאָר מושבי עובדים)

סוף דעצעמבער 1948 האָט זיך די ערשטע גרופּע עולים באַזעצט אין ערשטן עולים־מושב אין דעם נייעם עקיר, וואָס מ׳האָט שפּעטער אַ נאָמען געגעבן בית אלעזרי. געקומען זענען זיי פון אַן עולים לאַגער אין צענטער פון לאַנד. די מערהייט האָט געשטאַמט פון פּוילן, גערעדט יידיש און געווען אין עלטער פון 25—30. זיי האָבן באַגערט ציִען זייער חיונה פון ערדאַרבעט. אָט די ערשטע שריט האָבן געעפנט אַ פּרעכטיק קאַפּיטל אין דער געשיכטע פון דער התישבות אין מדינת ישראל, וואָס איז זיך פונאַנדערגעוואַקסן אין אַ ברייטער נעץ פון הונדערטער נייע מושבים איבערן לאַנד.

אין די ערשטע 30 יאָר פון דער מדינה זענען אויפגעקומען 274 מושבי־עובדים פון אַלע התישבות־שאַטירונגען מיט אַ באַפעלקערונג פון 110 טויזנט נפשות. צוזאַמען מיט די מושבים פון פאַר 1948 דערגייט די אַלגעמיינע צאָל צו 382, מיט אַן ערך 140.000 נפשות. דער גרעסטער טייל פון די מושבי־עולים פון נאָך 1948 געהערט צו דער תנועת־המושבים און נעמט אַרום 173 מושבים, וואָס מאַכן אויס צוזאַמען מיט די 47 פון פאַרן אויפקום פון דער מדינה — 220 ישובים אין דער תנועת־המושבים. גרויס איז זייער צושטייער אינעם אויפבוי פון לאַנד. זייער אַנטייל אין דער גאַנצער לאַנדווירטשאַפט אין לאַנד איז אין 1978 געווען: אין שטאַל 53%, אין הינערצוכט 60% (אין טאָגען), אין אייער־פּראָדוקציע 83%, אין אינדיקצוכט (אין טאָגען) 64%, אין פלאַנצונגען: ציטרוס־פרוכט 41%, בלומען 70%.

ערשטע שריט

אַנגעהויבן האָט זיך אָט די לאַנדווירטשאַפטלעכע רעוואָלוציע מיטן אויפקום פון דער מדינה אין מאַי 1948, ווען די טויערן פון לאַנד האָבן זיך געעפנט און ס׳האָבן גענומען שטראָמען כוואַליעס פליטים פון אייראָפּע און עולים פון די לענדער פון איסלאַם. אין אַלע עקן לאַנד האָט מען אויפגעשטעלט לאַגערן, אין וועלכע מ׳האָט אַריינגעזעצט די עולים און זיי געגעבן שטיצע. אין אַזאַ גרויסער קאָנצענטראַציע פליטים אָן באַשעפטיקונג און אָן אויסזיכטן אינטעגרירט צו ווערן אין דער ווירטשאַפט פון דער מדינה האָט געשטעקט אַ סכנה פון אַ געזעלשאַפטלעך־עקאָנאָמישער דעמאָראַליזאַציע פאַר די מענטשן און אַ געפאַר פאַר דער עצם־צוקונפט פון דער מדינה.

אין שפּיץ פון דער התישבות־אָפּטיילונג פון דער יידישער אַגענץ איז דעמאָלט געשטאַנען לוי אשכול ז״ל. אין אים האָט די זאָרג פאַרן פאָלק און פאַרן גורל פון דער מדינה אָנגעצונדן אַ וויזיאָנערישן ניצוץ און האָט אים געשטויסן צו געפינען אַ לייזונג פאַר דעם פּראָבלעם, צונויפפאַרנדיק די נייע עולים מיט דער ערדאַרבעט. ער האָט געפילט אַז דאָס קאָן דערגרייכט ווערן בעיקר דורכן מושבֿ־עובדים. ער האָט פאַרטראַכט אַרויסצונעמען די עולים פון די לאַגערן,

געווידמעט לוי אשכול ז״ל

באַזעצן זיי אין די פאַרלאָזענע אַראַבישע דערפער (וואָס זייערע איינוווינער זענען אַנטלאָפן בעת דער באַפרייאונג־מלחמה) און איבערגעבן זיי צו באַאַרבעטן די פאַרוואָרלאָזטע פעלדער. צום געדאַנק פון לוי אשכול איז צוגעשטאַנען די „תנועת־המושבים״ (די מושבים־באַוועגונג), וואָס האָט געקענט העלפן פאַרווירקלעכן אָט די קאָלאָסאַלע אוטאָפּיע.

ווי איינער, וואָס איז טעטיק געווען אין דער תנועת המושבים יענע יאָרן, קען איך עדות זאָגן, אַז די אָנפירונג פון אָט דער באַוועגונג, די אַלטע און די נאָכוואַקסנדיקע, האָט לגבי דער איינגלידערונג פון נייע עולים געהאַט אַ סך אויפמערקזאַמקייט און אַ סך וואַקלעניש. נאָך אַ ריי זיצונגען פונעם סעקרעטאַריאַט פון די מושבים איז באַשלאָסן געוואָרן זיך איינצושפאַנען אין דער קאָלאָסאַלער אונטערנעמונג און עפענען די באַוועגונג פון די מושבי־עובדים פאַרן שטראָם פון די עולים. פון דעם דריילינג וותיקים פון די גרינדערס פון דער תנועת־המושבים יעקב אורי, שמואל דיין און צבי יהודה ז״ל, איז שמואל דיין פון דער ערשטער מינוט אָן געווען פלאַם און פייער פאַרן פּראָיעקט. יעקב אורי, אַקעגן, האָט אין אָנהויב געהאַט באַוואָרעניש, טענהנדיק אַז מ׳דאַרף פאַרזיכערן אַז דורך דער התישבות פון די מושבי־עולים וועלן די אַלטע מושבֿניקעס נישט מוותר זיין אויף די ווערטן און פּרינציפּן פונעם מושבֿ־עובדים. אָבער נאָך דעם ווי ס׳איז אָנגענומען געוואָרן דער פּאָזיטיווער באַשלוס, האָט ער, נישט אָפּזאָגנדיק זיך פון זיין שטעלונג, זיך אין גאַנצן אָפּגעגעבן דעם ענין. אַ גרופּע פון די נאָכוואַקסנדיקע אין דער תנועת־המושבים, אין שפּיץ מיט עמי אסף ז״ל, חנוך סאַראַקאַ ז״ל, יצחק לוי, מ. כאַסקעלבערג דוד ברש, ש. שורש און אַנדערע האָבן צוגעהאָלפן שאַפן דעם נויטיקן שוווּנג אויף דורכצופירן דעם התישבות־פּלאַן. מ׳האָט גענייטיקט געפינען מדריכים, מענער און פרויען פון די אַלטע מושבים, וואָס זאָלן אָרגאַניזירן די עולים אין די לאַגערן, צוגרייטן זיי אַרויפצוגיין אויפן באָדן, געבן זיי די נויטיקע אויסשולונג און באַקענען זיי מיט דער דערפאַרונג פון די אַלטע מושבים.

די שליחים, וואָס זענען געקומען אין די לאַגערן אין דער ערשטער העלפט 1948, האָבן זיך ביי אַן אָנגעזעענעם טייל עולים אָנגעשטויסן אויף אַ קעגנערשאַפט צו יעדער קאָלעקטיווער ראַם. אַן אינדיווידועלע ווירטשאַפט אין אַ קאָאָפּעראַטיווער ראַם האָט אָבער די עולים יאָ פאַראינטערעסירט, כאָטש נישט לייכט האָבן זיי אָנגענומען דעם געדאַנק פון גיין אין מושב, כדי איינצוגלידערן זיך אין דער נייער מדינה, דער איינציק צוגעפּאַסטער וועג וואָס איז געשטאַנען פאַר זיי. די עולים האָבן געשטרעבט אויפצובויען זיך אַ נאָרמאַל פאַמיליע־לעבן און פאַרזיכערן זיך אַ זעלבסטשטענדיקע עקזיסטענץ נאָך דעם ווי אַזוי פיל פון זיי האָבן זיך אין משך פון

טערדיק וואָרט: וואָס וועט ווייטער זיין? און מיר האָט זיך דערמאָנט יענער אויספלוג, ווען ביי בײדן, ביי מיין חבר און ביי מיר, האָט זיך געשטעלט אַ טרער אין אויג, ווי אַ פייכטקייט אין דער מדברדיקער טרוקעניש. קוקנדיק אויף די רעדנער אין דער כנסת, האָב איך זיך ווייניק איינגעהערט צו די רעדעריַיען; כ׳האָב געטראַכט וועגן די שטיינער פון אונדזערע נאָענטע דאָרט אין מדבר, און שטיל געמורמלט צו זיך אליין: אין אַן אויסטערלישער וועלט לעבן מיר. דער צער קומט ווי אַ אויסברוך, אין דער שמחה מוז מען דערוועגן טראַכטן. ער טיכט אויף פון די טרויעריקע טיפעניש; וואָס יעדער טראָגט ביי זיך אין האַרצן.

•

ווידער זענען זיך צונויפגעקומען צוויי היסטאָרישע פעלקער — ישראל און מצרים. עפּעס האָט זיך געענדערט פון יענע צייטן, ווען יוסף האָט חלומות פּרעהן באַשיידט, ביז די היינטיקע טעג, ווען פאַרן נילוס־לאַנד שטייען נייע פּראָבלעמען, נייע חלומות און נייע באַשיידער.

איך זיץ ביים ראַדיאָ. באַלד וועט אויפגיין דער מאָרגנשטערן. איך טראַכט: מיר זענען ווידער דאָ, אויף די זעלבע היסטאָרישע וועגן. מען צייכנט גרענעצן צווישן אונדז און דעם לאַנד מצרים. שונאים און גוטע פריינד האַלטן שוין ביי ירושלים, ווי זי וואָלט געווען הפקר־לאַנד. ווייזט אויס אַז אונדזערע שכנים בענקען צום נעכטן, צום מיסט און קויט, אַזוי ווי מיר האָבן אָנגעטראָפן די שטאָט אין די מויערן. מיר האָבן די שטאָט אָפּגעריייניקט און אויפגעפרישט, צוגעדעקט די צעשעדיקטע קברים אויפן הר הזיתים. ווייסע הייזער זענען אין דער אַלטשטאָט אויסגעוואַקסן. אָבער זיי האָבן, זעט אויס, נישט קיין הנאה פון אַ גאַנצער, לעבעדיקער, שיינער ירושלים.

דער ראַדיאָ רייסט איבער אויף אַ רגע מיינע מחשבות. די שלום־בשורה הערט זיך שוין פון דער נאָענט. מען וואַרט אויף דעם מאָנטיקדיקן טאָג, וואָס ווערט היסטאָריע איידער ער איז נאָך געבוירן געוואָרן. מען וואַרט — אַ וועלט וואַרט. מיר — מיט אַ ציטער אין האַרצן איבער דעם וואָס ס׳וועט זיין ווייטער. צי וועלן מיר סוף כל סוף געניסן דעם טעם פון מנוחה?